

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi Augustinus Europaeus
Perperam Dictus**

Wavre, Philippus van

Antverpiae, 1709

Liber Quartus. De tertiâ Jansenianâ Africani Solis fulgore perstrictâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39351

LIBER QUARTUS

De Tertiâ Jansenianâ Africani Solis
fulgore perstrictâ: *Ad merendum &
Demerendum in statu naturæ lapsæ
non requiritur libertas à necessitate, sed
sufficit à Coactione.*

CAPUT PRIMUM.

*In quo ostenditur propositio tertia non
afficta, sed ritè excerpta quoad sensum
obvium ex imis Janseniani Volu-
minis visceribus.*

SECTIO PRIMA.

*An Jansenius admisit in natura lapsæ Via-
toribus omnibus libertatem contraactio-
nis immunem à necessitate voluntariâ
immutabili?*

Cornelii Jansenii vindices, Pontifi-
cias adversum hanc tertiam propo-
sitionem Constitutiones se evertisse
autumant, si ostenderint Jansenium
admisisse in Viatoribus omnibus na-
turæ lapsæ libertatem contradictionis reperiri,
dum merentur ac demerentur. Sed tam irritò

conatu, quam cassò effectu id evincere ex eo nituntur. Aliud namque est huiusmodi libertatem in merentibus reperiri, aliud eam non requiri. Nam Pelagiani non eò titulò fuissent erroris exfortes, si gratiam ad benè vivendum admisissent dari, sed negassent eam ad benè vivendum requiri.

Itaque inficiandum non est Jansenium statui naturæ lapsæ aliquam libertatem contradictionis concedere: *Hominum igitur viatorum*, inquit ipse, *non solum coactionis expertem esse sed etiam necessitatis immutabilis voluntariae, hoc est, eam ad utrumque indifferentem esse cum Augustino, & Patribus, & Catholicâ fide fatemur perlibenter. Et alibi: Quæres fortassis, utrum igitur nulla indifferentia sive contrarietatis sive contradictionis sit in libero voluntatis arbitrio post peccatum, quamdiu in mortalitate vivimus? Si enim non adest indifferentia contrarietatis, quomodo possumus hic semper bene & male vivere? Si non adest indifferentia contradictionis, quomodo ergo dicitur: QUI POTUIT TRANSGREDI ET NON EST TRANSGRESSUS, FACERE MALA ET NON FECIT?*

Respondetur, inquit, quamdiu hic vivimus sive in infidelitate ante gratiam, sive sub gratia, indifferentiam ad contraria, hoc est ad volendum faciendumque bonum & malum semper in esse libero arbitrio. Et infra: dicimus igitur liberum arbitrium quantumcumque vehementi atque efficace gratiæ delectatione præventum atque determinatum ad faciendum bonum, adhuc tamen posse bonum non tantum non facere, sed etiam malum.

*Verum est istud non quidem in sensu composito, ut vulgò dici solet, sed in sensu diviso. Et hoc confirmat ex Concilio Tridentino. Et libro 3. cap. 15. Hominibus Viatoribus boni possibilitatem tribuit, quam diabolo denegat. Nam primò remotissimè dicit: *Hominem posse bonum velle & agere**

*Jans. l. 6.
de Grat. Chr.
Sæ. v. c. 34.
pag. 715.*

L. 3. c. 20.

pag. 369.

pag. 370.

DE PROPOSITIONE III. 323

agere propter liberi arbitrii flexibilem facultatem ad bonum & malum. Hæc potestas, inquit, in natura nuda liberi arbitrii quamdiu ad malum faciendum per supplicium æternæ damnationis nondum obduruit. Sic ergo soli Dæmones ac damnati dicuntur non amplius posse credere, sperare diligere, bene facere, juxta illud Augustini. „ Neque ipse diabolus habet liberum arbitrium ad bene faciendum, sed ad maximam malevolentiam pœnâ sui sceleris obduratum. pag. 336.

S. August.
Epist. 107.

SECTION II.

Iansenium non requisivisse ad meritum, demeritumque libertatem contradictionis in statu naturæ lapsæ, ostenditur ex l. 4. de statu nat. lapsæ c. 24. & 25.

In primis de lapsis dæmonibus, quibus libertas contradictionis non supererit, asserit: Eos lex æterna non blasphemandum, non superbiendum, non invidendum &c. infatigabiliter jubet, & eos contra legem istam peccare nemo sanæ mentis diffiteri debet. Quod autem non demereantur superbiendo (quod omittere non possant) non in defectum libertatis ad demeritum requisitæ, sed in statum refundit hisce verbis: *Quamvis novarum pœnarum demeritum, ratio & stabilitas illius status impediatur.* pag. 658.

Deinde ad Angelos beatos descendit, quibus asserit juxta Scholasticorum placita contradictionis indifferentiam tribui, sed Augustino minus caram idoneamque esse ad Pelagianorum tela retundenda: quia numquam ad inveniendam, demonstrandamque arbitrii libertatem in peccantibus in has angustias sese conjecit, vel à Pelagianis pag

X 2

pec.

peccandi necessitatem oppugnantibus coarctatus fuit.
 Nemo autem, nisi Hoespes in Augustini pomariis, nescius est Pelagianos libertatem ad meritum demeritumque necessariam postulasse, cui fatalem aiebant necessitatem immutabilem, quæ *proprie necessitas* dicitur; adeoque ex mente Jansenii coarctatus non fuerit Augustinus, modo essentiam libertatis ostenderent in libentiâ voluntariâ sartam-tectam poneret.

Et hoc ipsum Jansenius sat indicat exerte dicens: *Nam si ve talis libertas (contradictionis aut contrarietatis) adsit, si ve non adsit, eam Augustinus NIHIL OMNINO CURAT... Sed ei abunde satis est quod peccator... Sciens & prudens plenâ voluntate feratur in malum, si ve ab istâ diligendi mali necessitate se expedire possit si ve non possit.*

Ibid.

Itaque, auctore Jansenio, Augustinus non curavit necessitatem ullam, modo voluntaria sit, licet immutabilem, qualis est Dæmonum, ut peccati demeritum, staret in viatoribus; qui proinde idem sensit, quod Augustinum sensitse, licet perperam, existimavit. Omnium namque Doctorum & Scholasticorum placita de hac materiâ Augustino suo adversa vel post-habuit continenter, vel ut inania despuit.

Secundò Capite 25. *ad peccati damnabilis & bene facti laudabilis* rationem non requirit *necessitatis evitabilitatem*, sed ait necessitatem eam, ex hypothesi liberæ determinationis præviæ, abunde sufficere. Id declarat exemplò operum Dei ad extrâ, quæ profluunt ex voluntate ejus liberâ in æternitate, sed immutabili nunc in tempore. Nam quæ Deus antè Mundi Constitutionem decrevit, in tempore mutare non potest. Exinde concludit hominem sufficienti polleere libertate ad peccati damnabilis reatum contrahendum, saltem in viâ, licet peccatum nul-

DE PROPOSITIONE III. 325

lò modò vitare possit, sicut nec diabolus potest omissionem Amoris Dei, superbiam, &c. eò quod sufficiat causam præbuisse liberam ineluctabilis necessitatis. Peccati damnabilis ratio, inquit, sicut & laudabilis benefacti ab arbitrij libertate dependet. Jam autem secundum Recentiorum etiam Theologorum sententiam, certum est actum aliquem bonum posse esse liberum, libertate de qua ipsi loquuntur, quamvis ex aliqua suppositione jam fiat necessarium, & voluntas qua eum producit ab eo producendo abstinere non possit. Ut autem ostendat se necessitatem etiam immutabilem complecti velle in causâ meriti vel demeriti, ab immutabili Dei decreto consecutionem deducit: Sic enim videmus actum divinæ voluntatis ex hypothese, quod ad eum se liberè determinaverit, non amplius posse retractari: ex quo fit, ut quidquid ad extra facere reipsa jam ab æterno decreverit, & elegerit, necessarium sit, ut fiat. Sufficit enim ad ejus libertatem, ut se liberrime se ad eum Deus ab æterno determinaverit, cujus liberrima determinationis semper adhuc actus liber est & semper erit. Hanc electionis liberæ constantiam si creatura imitetur, ut pari modò immobiliter in amore creatoris vel creaturæ ad quem sese summâ libertate, non solum quantum ad speciem actus sed etiam ad exercitium perseveret, nihil est cui actus ille non semper possit dici eadem libertate liber, quâ ab initio liberæ determinationis liber fuit. Ad elucidationem addit verba S. Augustini dicentis de beatis: Deum perpetuâ justitiâ tenenda voluntate promerentur. pag. 665.
L. 3. de lib.
arb. c. 5.

Hinc liquidò fluit, quod sola status ratio Jansenio visa sit meriti ac demeriti conditionem subruere, non necessitas voluntaria quantalibet immutabilitate & inevitabilitate constricta. Ac proindè si viatores necessitarentur ad bonum

v.g. ad diligendum Deum sicut beati; vel ad non diligendum; sicut damnati; nihil merito demeritoque deficeret, eò quod deesset coactio, & voluntas non abesset.

S E C T I O I I I.

Quod sola coactio Iansenio visa sit officere libertati ad meritum demeritumque requisitæ probatur ex Argumentis S. Augustini, quibus utitur.

T Otus est Iansenius in eò, ut probet libertatem meritoriam Argumentis, quibus Augustinus impetit Pelagianos. Pelagianos enim inter & Augustinum nulla fuit concertatio de libertate à meritò vel demeritò abstrahente vel impertinente, sed reverà pertinente & requisitâ. Pelagiani per gratiam necessitantem, ut rebantur esse, merita convelli, & per gratiæ necessitatem, si quandò abesset, demerita asserabant everti. Hinc ea Juliani objectio: *Si liberum ante ad bonum non fuit, & factum est post baptismum liberum, ut malum facere non possit; numquam quidem ei affuit libertas: & probatur sine REATU ante peccasse, & postea sine cura sanctitatis gloriam possidere.*

*L. 1 op imp.
cap. 102.*

Similiter Pelagius necessitatem velut everfivam reatùs sive demeriti objicit Augustino lib. de nat. & grat. c. 30. *Quomodo Deo pro illius peccati reatu subditus esse poterit, quod suum non esse cognoverit? suam enim non est, si necessarium est. Et si voluntarium est, vitari potest.*

Et quàm frequenter Julianus, ut per necessitatem peccati naturam evertat, Augustino propriam definitionem intorquet: *Et undè liberum est*

DE PROPOSITIONE III. 327

est abstinere? Si non imputat Iustitia nisi unde libera est abstinere & ante baptismum necessitas mali (quoniam voluntas sicut dixisti ad faciendum bonum non est libera, perque hoc agere non potest nisi malum) ab infamia mali ipsa quam patitur necessitate defenditur.

Jansenius verò existimat Augustinum pro asserenda libertate, utique ad meritum & demeritum, necessaria, nihil reposuisse nisi libertatem essentialem, id est à coactione liberam & in malis, & in bonis; sicut Deus & beati non desinunt esse liberi in bono, licet ab ejus amore cessare non possint. Comparat enim Augustinus, inquit Jansenius, illam voluntatem, quâ Deus se negare non potest cum voluntate obdurata peccatorum, qui non possunt credere, quia firmiter nolunt, sicut ergo quod Dominus seipsum negare non potest, laus est voluntatis divinæ, ita quod illi non poterant credere culpa est voluntatis humanæ. Nempe utraque voluntas est, inquit Jansenius, etsi per seipsam neutra possit ullâ ratione mutari. Adeoque etsi tam immutabilis esset viatorum voluntas in mala, quam est damnatorum, vel beatorum ad bonum, culpa esset, vel laus digna meriti gloriâ.

Confirmatur hoc ex lib. 7. de grat. Christi Salv. ubi Jansenius refert Juliani sententiam: Libertas arbitrij in admittendi & abstinendi à peccato possibilitate consistit. Quod ex Pelagio præceptore hausit qui in fidei suæ libello dixit: Nos verò dicimus hominem semper & peccare & non peccare posse, ut semper nos liberi confitemur esse arbitrij. Sententiam istam velut fortissimam, & erroris Pelagiani nidam sæpè & acerrimè refutavit Augustinus, inquit Jansenius, & asseveranter docet ad liberi arbitrij libertatem (de quâ erat quæstio scilicet ad peccandum) non esse necessariam

L. 6. de Gr.
Christ. c. 17.
pag. 638.

8. August.
Tract 53.
in Ioan.

pag. 780.

pag. 781.

pag. 782.

328 LIBER QUARTUS

niam illam ad utrumque contrariorum bonum scilicet atque malum indifferentiam. Cetero ergo Jansenius pelagiani erroris nidum esse ab Augustinò eversum, ut liberi simus arbitrii nempe ad meritum demeritumque requisiti, *hominem peccare & non peccare posse; item: in admittendi & abstinendi à peccatò possibilitate consistere libertatem arbitrii.* Ac per consequens Jansenius admittendi, & abstinendi à peccato possibilitatem in statu naturæ lapsæ ad peccandum necessariam esse negavit.

Consimiliter libro 3 cap. 5 docet Augustinum adversus criminatores eversæ per necessitatem libertatis, utique ad meritum demeritumque requisitæ, numquam ad libertatem contradictionis convolasse, sed ad essentialem in cõsitam, *quod voluntas velit, & non cogatur.* Et cap. 6. *Istam quam diximus unicam gratia cum liberâ voluntate conciliationem ab ipso agnitam probatam traditam esse... semper enim hoc unum intuetur, ne solus aut gratia totum opus sine nostrò consensu ac voluntate nobisque inritis quasi cogendo effecisse videatur.* Nam ad prædictas Pelagianorum querimonias allatamque à se concordiam respicit quando dicit, *Neque enim voluntatis arbitrium idèò tollitur, quia juretur, sed idèò juretur, quia non tollitur, hoc est, quia & ipsa voluntas vult & agit* inquit Jansenius, & cap. 8. *in hoc unicò concordiam gratia & libera voluntatis ab ipsò statui, quod arbitrium non instar trunci vacet, aut cogatur invitum... quando enim volens facit tunc est opus bonum.* Et cap. 9. ad obiectiones Pelagianorum de necessitante ad malum concupiscentiâ Augustinum non aliud respondisse quàm *quod in malam voluntatem libens vergit.. quod ipsi met homines voluntate committant.* Objicit sibi Jansenius: sed quomodò voluntas nostra libera est

ad,

pag. 828.

pag. 832.

Aug. ep. 89.
ad Hil.

Aug. 1. de
Grat. & lib.
arb. c. 12.
pag. 843.

ibid.

DE PROPOSITIONE III. 329

ad peccandum & non peccandum si solum eatenus libero peccatur arbitrio, quia homo peccato delectatur, atque ideo sua voluntate delinquit? Respondebit Augustinus, se nihil omnino de tali indifferentia libertate esse sollicitum, sed eatenus liberam esse, ut ibidem dicit, quia est libera a justitia, hoc est quia arbitrium non impeditur a justitia, quin ipsummet voluptate peccandi delectatum propria sua voluntate peccat. Ergo Augustinus non fuit sollicitus pro libertate indifferentiae in ordine ad peccatum seu demeritum, utpote sola essentiali libertate contentus, id est voluntate, ut praetendit Jansenius. Ergo & ipse idem sentit.

Ibid.

SECTIO IV.

Quod libertas contradictionis impertinens visa sit Iansenio ad meritum & demeritum ex variis aliis Testimoniis comprobatur.

Cum Jansenius de ea libertate differat, de qua Augustinus, & hic contra Pelagianos depugnet causantes meritum demeritumque eversum in deficiente libertate contradictionis; Augustinus hanc contradictionis libertatem minime curaverit, ut vult Jansenius, optimam consecutionis lege fuit, nec Jansenium eam curasse. Itaque quid de illa Augustinum sensisse autumet, iterum videamus. *Qua concludendi ratio, inquit, in Augustini scriptis ita perspicua est totiesque frequentata, ac tantum silentium istius indifferentiae contradictionis tamquam libertati necessaria, de qua nunc vehemens disceptatio est, ut ad salvandam arbitrii libertatem sub gratia nunquam eam vel semel adhibuerit in universis suis*

Ianf. l. 8. de
Grat. Christ.
cap. 9.
pag. 845.

330 LIBER QUARTUS

adversus Pelagianos lucubrationibus : ut merito suspicari aliquis possit istam libertatis rationem , de qua tantopore contenditur , esse mera Philosophia fœtum , & à nullis antiquis gratiæ defensoribus , Augustino , Prospero Fulgentio sub nomine libertatis arbitrij propugnatam , requisitam , agnitam fuisse. Quantum hallucinetur Jansenius in Argumentorum dilutione planum fiet.

L. 4. de statu natura lapsa cap. 24. pag. 662. *Item : Nihil omninò curat , sed ei abundè satisfertur in malum.*

L. 6. de Grat. Chr. c. 38. pag. 731. *Vehementius contradictionis libertatem despuit ipse Jansenius dum sic audet , & effert : Nullam immutabilitatis , inevitabilitatis . . . sed solam coactionis necessitatem libertati repugnare.*

L. 3. c. 6. pag. 634. *Quod simili expressione rursus infarcit , quod sola necessitas illa violenta sub qua arbitrium premitur atque cogitur , seu necessitas COACTIONIS libertati arbitrij adversetur. In id collineat totò hoc capite. Ex quibus elicitor juxtà Jansenium hòc esse Augustino liberam , quod voluntarium. Nullis igitur meritis bonis repugnaret , si daretur viatoribus inevitabilis necessitas boni , qualis beatis convenit. Nulla necessitas immutabilis mali , qualis dæmonibus adjacet , demeritum everteret malum. Et hoc damnata propositio Janseniana asseverat.*

L. 5 c. 28. pag. 709. *Sed ne solus ità sentire videatur Jansenius Scholasticos adsciscit sibi concinente. 1. Richardum de media villa dicentem : necessitatem qua est ex perfectione bonitatis non tollere rationem MERITI , dummodo ABSIT COACTIO.*

cap. 29. pag. eadem. *2. Thomam de Argentina qui Agens de libertate Christi ità quoque fatur : Quamvis necessitas coactionis tollat rationem meriti , necessitas tamen immutabilitatis proveniens ex perfectione virtutis non tollit rationem meriti , sed auget.*

SEC-

S E C T I O V.

*Vindiciæ Jansenium ab errore tertiæ
Propositionis excusantes diffiantur.*

Eò vindiciæ collineant istæ, ut probent Jansenium non attigisse rationem meriti aut demeriti; sed solum-modò Libertatis essentiam, cui officit sola violentia seu coactio, non necessitas immutabilis modò sit voluntaria, prout in beatis & damnatis videre est, quorum libertati Jansenius componit viatorum libertatem, dum agit contra Scholasticos libertatem contradictionis requirentes, non tam ad essentiam libertatis, quàm ad libertatem meritoriam & demeritoriam in statu naturæ lapsæ. Itaque sit pro Jansenio

A R G U M E N T U M I.

Refutatoris Epist. Leod. Defensoris & ad Prop. 3.

Authoritatis Ecclesiæ,

Nusquam in Jansenio extat tertia propositio.

R E S P O N S I O.

Quoad sensum obvium non modò extat, sed & emicat, & sui splendore vel cæcutientes perstringit. Agit namque Jansenius, ut claret ex ante-dictis, de libertate, de quâ Augustinus cum Pelagianis, qui à meritò demeritòque non abstraxerunt, sed utrumque ursèrunt. Agit Jansenius de libertate, de quâ Scholastici sui temporis: hi verò ad merita & peccata oculos intendèrunt. Alioquin sterilis admodum erat illa quæstio, & Jansenii ingenio ac labore indigna, num ad libertatem essentialem, sed ad meritum demeritumque hujus vitæ prorsus adiaphoram & impertinentem, requiretur indifferentia sive Moliniana, sive Thomistica
in

332 LIBER QUARTUS

in sensu diviso, quam vocant contradictionis. Utut sit, sat exerte Jansenius eam non curandam, nec ab Augustino curatam enuntiavit, dum nusquam in Augustini scriptis adversus Pelagianos illius memoriam recolit; imò meræ Philosophiæ fœrum baptizavit. Quis enim ambigat de libertate meritoria & demeritoria Augustino cum Pelagianos conflictum fuisse? Num ergò Jansenius ipse Magistrum suum ultrò dimiserit, ut libertatem contradictionis in pretio haberet, quam Augustinum asserit contra criminatores everse libertatis, idest, Pelagianos, nec requisivisse nec agnovisse? Quòd Jansenius de adversariis suis olim pronuntiavit, id Jansenii defensoribus rehero: *Vel Cæcus est qui non videat, vel nimium contentiosus qui dissentiat*, propositionem tertiam apud Jansenium extare. Extat namque non muta, sed disertè se prodit per varia illius monumenta & argumenta. Inanis est ergò purgatio, quâ dicitur Jansenius ad libertatem essentialem, quæ cum deliberatâ voluntate coincidit, non requisivisse libertatem à necessitate, sed non negasse libertati accidentali, cum ipse Jansenius accidentalem quam dari admittit, neget requiri, imò ad meritum censeat impertinentem, non curandam.

A R G U M E N T U M II.

pag. 122.

Omninò docet Jansenius libertatem expertem necessitatis immutabilis voluntariæ esse in hoc statu, item operari eam, ad utrumque indifferentem esse, ut actus verè sit liber, eâ libertate quam in hominibus viatoribus requirit, hoc est, accidentariâ.

R E S P O N S I O.

Longò intervallò dissident, libertatem expertem necessitatis in hoc statu esse, indifferentem dari, & accidentalem; & ad merendum & demerendum

ren-

DE PROPOSITIONE II. 333

rendum eam non requiri, & velut impertinentem non esse considerandam. Jansenius autem istam accidentariam ab Augustino asserit numquam in subsidium meritoriae libertatis fuisse adscitam, dum à Pelagianis arietaretur ipsa merendi & demerendi libertas; eò quod Augustinum cum Catholica Ecclesia dicerent necessitatem invehere. Imò accidentariam libertatem dicit esse *Philosophiae foetum gratiae defensoribus incognitum*. Si Jansenio libertas accidentaria necessaria censetur ad meritum, cur eam dicit minimè curandam? cur ab Augustino contrà hostes necessitatis non agnitam? Num Jansenio arma patuere, quæ Augustinum latuisse asseverat? Nisi dicat frivolum de libertatis essentiâ, ad causam meriti impertinente, Augustinum inter & Pelagianos exarsisse controversiam, pro quâ dirimendâ Augustinus azylum assumpserit, voluntatem incoactam & violentiæ expertem.

ARGUMENTUM III.

Quod vero dicat: in eo sitam esse generaliter libertatem, iidem Patres pernegant, *nihil aliud significat, quam ad essentiam libertatis generaliter non spectare, ut illius necessitatis expertis sit.*

R E S P O N S I O.

Hoc est dicere Jansenium tam vastò molimine operam lusisse defendendo libertatem essentialem accidentis non esse indigam; sed ut meritoria foret ac demeritoria accidentis adminiculò fulciendam. Quis amabo, Jansenio super eo bella ciêret, si ad meritum utrimque indifferentiam posceret contradictionis saltem Thomisticam; & contenderet essentiam libertatis prout à merito abstrahit, accidentariam minimè efflagitare? Philosophorum vel nemo acciden-

334 LIBER QUARTUS

cidentia ad subjectorum essentiam vendicavit, nec vendicabit unquam. Nimum sterilis est ea quæstio, quæ sit essentia, & quod accidens libertatis, nisi meriti ratio habeatur, quam ut tam præclara fatiget ingenia. Indignum quoque Sanctis Patribus hanc litem adscribere usque adeò inutilem, ut vel ipsi adversarij facile manus concessissent in huiusmodi essentiam libertatis, modò obtinuissent accidentalem esse necessariam ad meritum demeritumque, nimirum contrarietatis atque contradictionis. Non tam essentiam libertatis, quam libertatem ad merendum necessariam ceu necessitate gratiæ everfam ultum ibant. Et tamen, si fides Jansenio, ad accidentalem libertatem Augustinus, Prosper, vel Fulgentius numquam refugere; sed ad solam essentialem. Censet ergò Jansenius hanc visam Patribus his velut sufficientem merito vindicando, asserendoque.

A R G U M E N T U M IIII.

*L*oquitur Jansenius de libertate generatim accepta, ut etiam comprehendat libertatem essentialem, quod cum Jansenio docent omnes Theologi.

R E S P O N S I O.

PLus dicit & audet Jansenius quam omnes Scholastici. Nam, quod hi non præstant, hic docet; nempe accidentalem uti libertati, ita merito esse accidentalem. Quod confirmare nititur exemplò beatorum, damnatorumque, imò meritò Christi Salvatoris, nec non argumentis Augustini, qui contra impugnatores etiam meritorum acerrimè decertavit; quem tamen ait accidentariæ libertatis, hoc est, contradictionis, pro stabiliendò meritò sive ante gratiam, sive sub gratiâ, numquam meminisse, ut fatiatissimè supra demonstratum est. Nec

DE PROPOSITIONE H. 335

Nec est quod regeras, Augustinum, dum contra hos ageret, libertatis accidentalis præsidium non suscepisse, quia infra patebit id esse à veritate alienissimum. Dum namque libertas essentialis pulsaretur à Pelagianis objicientibus fatalem gratiæ necessitatem, ostendit eam non esse, quia gratia facit volentem. Quod huic argumento sat erat. Cum verò concupiscentiam objectabant pariter velut Manichæa necessitate ad malum compellentem, respondit eam non cogere sed allicere sed sollicitare ut vitium naturæ, nec quemquam ei succumbere nisi suo prope Marte victum, id est libentem, volentem. Et hoc huic assultui sufficiebat.

Ubi verò Pelagius, Cælestiusque contra peccandi necessitatem, quam velut immutabilem autumant, objectant: *Si voluntarium est, vitari potest; aut si necessarium est voluntarium non est, &c.* Tum ad alia se convertit arma gratiæ ac liberi arbitrij Defensor inclytus, negatque illam, quam confingunt, veram, hoc est, peccandi inevitabilem necessitatem; tacitèque consentit, si omninò cavèri peccatum non posset, sine culpa ei cederetur. Quidquid sit de aliâ, quam in peccatoribus desertis comminiscitur, inferioris longè ordinis necessitate. Nam & hanc ipsam Jansenius à libertate contradictionis non esse extorrem, in sensu diviso, non inficiatur. Ut proinde neque ex illa necessitate, licet durius sonet, valeat argumentum procudi pro istâ *immutabili necessitate, quam docet Jansenius voluntati non formidandam.*

ARGUMENTUM V.

Ex Palladio.

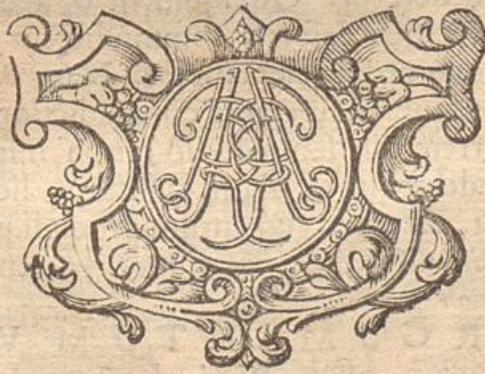
Jansenius indifferentiam Thomisticam sensus divisi tamquam ab hoc naturæ lapsæ statu indivulsam multoties admisit, & præcipuè lib. 8. c. 20.

*Spongia
Notarum.
cap. 17.*

RE-

336 LIBER QUARTUS
R E S P O N S I O.

HOc in Antecessum liberâ manu dedimus. Aliud autem est, indifferentiam illam naturæ lapsæ esse indivulsam; aliud, ad merendum esse requisitam. Primum Jansenius negare nec voluit, nec potuit. Secundum verò pernegasse affatim visus est in libris de *Statu natura lapsæ, & de Grat. Christi Salvatoris*. Nam omnibus machinis subruere molitur necessitatem indifferentiæ, eò quod censeat Augustinum contra inimicos suos ad eam non confugisse, sed solâ voluntate incoactâ sese tuitum. Nam sive essent sub gratia, ostendebat neminem trahi invitum; sive ante gratiam, neminem peccare nolentem. Non itaque purgat Jansenium, quod indifferentiam in hoc statu Thomisticam semper adesse consentiat, modò eam ad meriti & demeriti causam ceu adiaphoram adjiciat. Nam & Pelagius aliquandò admisit adesse gratiam, sed per hoc errare non destitit, dum eam necessariam pernegavit.

CAPUT II.

In quo tertia Ianseniana per Augustinum revicta monstratur.

SECTIO PRIMA.

S. Augustinus Pelagio concessit ad peccandum requiri Libertatem non solum à coactione, sed etiam à necessitate immutabili, lib. de nat. & gratia.

Hic Aries, si firmus steterit, ad evertendam cum universis machinis Iansenianam tertiam, unicus sufficiet. Itaque hic firmandus venit.

Summaria argumenti vis est: Pelagio objectanti ad peccatum requiri libertatem contradictionis, seu quod incidit, ut peccatum quod committitur vitari possit; vel Augustinus negavit, solamque incoactam voluntatem sufficere asseveravit, & vicit Iansenius; vel concessit, quod Pelagius prætendit, & hoc ipso Iansenius plenissime ac planissime revictus est. At Iansenius indifferentiam contradictionis ad demeritum postulare Philosophorum esse commentum ratus, disertè inficiatur eam ab Augustino fuisse agnitam in universis contra Pelagianos lucubrationibus. Oppositum tamen ad Titanium jubar meridianum splendescere facio: primò, ex libro de naturâ & gratiâ contra Pelagium exarato.

Objecerat namque Pelagius: *Quomodo Deo De nat. & pro illius REATU PECCATI subditus esse poterit, Grat. c. 30.*

Y

quod

quod suum non esse cognoverit? Suum autem non est si necessarium est, aut si suum est, voluntarium est: & si voluntarium est, vitari potest.

Quid ad hæc Augustinum reposuisse arbitremur? An ad mentem Jansenij, necesse non est ut peccatum vitari non possit? Suum est, etsi necessitate immutabili necessarium est, quia coactum non est? Aut voluntarium est, etsi vitari non possit, quia liberè peccat qui incoactus & libens peccat? Sicut respondit Pelagianis necessitantem concupiscentiam objicientibus, aut gratiam efficacem ceu cogentem arietantibus? Absit. Negat quidem Augustinus homini lapsò eam libertatis indifferentiam, quam habuit Adam in stante ac sanâ naturâ; verumtamen annuit verum esse Pelagij effatum: *Si voluntarium est, vitari potest*, idèoque pro illius reatu peccantem subditum esse Deo consentit. Et quamquam proximam & velut Adamæam vitandi peccati potestatem deesse asserat, inevitabilem tamen necessitatem peccandi pro suis responsione suâ subruit. *Nos respondemus*, inquit, *suum est omninò, sed vitium, quo committitur, nondum ex omni parte sanatum est, quod quidem ut inolejceret, de non rectè usâ sanitate descendit. Pro quò supplicandum est ut sanetur; (en peccati vitabilitatem) & deinceps in perpetuâ sanitate vivatur; non superbiendum, quasi homo eâdem potestate sanetur, quâ potestate vitatus est.*

cap. 49.

Similiter naturalem eamque expeditam non peccandi possibilitatem adstruenti Pelagio oblutatur quidem exertis lacertis, sed tamen vitari posse per gratiam concedit. *Vitiata natura est*, ait, *Medicum implorat: Salvum me fac Domine. Clamat: sana animam meam. Clamat: Quid intercludit has voces, ut defendendo quasi presentem possibilitatem, futuram impediatur sanitatem.* Similiter

DE PROPOSITIONE III. 339

liter respondet cap. 51. Et cap. 66. Necessitatem inevitabilem submovet, ut rursus ostendat peccati reatum non everi, eò quod cælesti ope vitari possit. Nam cum dixisset ex vitiis, non ex conditione naturæ est quædam peccandi necessitas, continuo duritiem hujus vocis lævigat: *cap. 66.*
audiat homo, atque ut eadem necessitas non sit, discat Deo dicere: de necessitatibus meis educ me.

Secundò Pelagio Augustino propria verba intorquenti ex libro 3. de lib. arb. cap. 18. : *quæcumque est ista causa voluntatis, si non potest ei resisti, sine peccato ei ceditur, si autem potest, non ei cap. 67.*
cedatur, & non peccabitur. An fortè fallit incautum? Ergò caveat ne fallatur. An tanta fallacia est, ut CAVERI OMNINÒ NON POSSIT? Si ita est, nulla ergò peccata sunt. Quis enim peccat in eò quod cavere NULLÒ modò potest? peccatur autem, cavèri igitur potest:

Quid ad sua nunc verba Augustinus? Egi de natura hominis primitus instituti, quam oportebat ab omni necessitate esse immunem? Nunc autem quia vitiata est, peccat etiam in eò quod cavere nullò modò potest? Sufficit quod non peccat invita & coacta, sed volens? Neutiquam. Sed etiamnum verum esse sustinet, quod dixerat: *Quis peccat in eò quod cavere nullò modò potest: & ipsam quæ indè flueret, justitiæ impossibilitatem à se amolitur, hisce verbis: Agnosco verba mea sunt... De gratia quippè Dei agitur, quæ nobis per mediatorem medicinâ opitulatur, non de IMPOSSIBILITATE JUSTITIÆ. Pergit, & inevitabilem necessitatem peccandi rursus arcer: Potest ergò ei causa quacumque illa est, resisti? Potest plane. Nam in hoc adjutorium postulamus, dicentes, ne nos inferas in tentationem. Quod adjutorium non posceremus, si resisti nullò modò posse crederemus. Potest peccatum cavèri, sed opitulante illò, qui non potest falli,*

Quod si Augustinus libertatem contradictionis velut meræ Philosophiæ foetum habuisset, ac prorsus inutilem ad salvandum peccati reatum; solamque essentialem libertatem, seu voluntatem incoactam ad illum contrahendum sufficere autumasset, non obstante inevitabili peccandi necessitate, ad peccati vitabilitatem non contugisset, sed suffecisset reponere Pelagio: sufficit naturæ jam vitiatæ quod peccat non *invita*, non *coacta*, sed *libens & volens*, sive peccatum ullô modô cavere possit, sive non possit. Hoc solum namque respondisse contendit Jansenius, ut evincat libertatem contradictionis pro conciliandâ libertate ab Augustinô non fuisse agnitam, multò minus contra Pelagianos assumptam ac probatam.

S E C T I O II.

Libertas à necessitate immutabili ad peccati demeritum necessaria ab Augustinô defenditur libro de Perfectione Iustitia contra Celestium.

Celestius Pelagij æmulus, ut naturalem non peccandi possibilitatem communiat, acutis admodum ratiociniis à peccati naturâ, ab illius necessariâ evitabilitate depromptis, ceu telis pharetratus Augustinum petit.

Interrogandus est, inquit, quid sit quodcumque peccatum? Quod vitari potest vel quod vitari non potest? Si quod vitari non potest, peccatum non est: si quod vitari potest; potest homo sine peccato esse quod vitari potest.

Quale, amabo, responsum ab Augustino referet Celestius? Si Jansenio fides, responsum oportuit

DE PROPOSITIONE III. 341

tuit : prorsus impertinens est, quod vitari possit. sufficit quod voluntas incoacta velit quod iustitia vetat, vel nolit quod illa præcipit. Sat namque liberè facit *quod libens facit*. Siquidem Contradictionis libertate numquam se Augustinus armavit aut armare debuit, ut asseverantissimè Jansenius inculcatum voluit.

At aliter, respondendum dixit Augustinus, & concedendum, peccatum esse quod vitari potest. Respondemus ait, *vitari posse peccatum*. Sed non eâ facilitate, quâ potuit in naturâ sanâ. Subdit ergò : *Si natura vitata sanetur gratiâ Dei per Jesum Christum Dominum nostrum. In tantum enim sana non est, in quantum id quod faciendum est aut cecitate non videt, aut infirmitate non implet, dum caro concupiscit adversus Spiritum, Spiritus autem adversus carnem.*

Secundò objicienti Celestio: *Peccatum voluntatis, an necessitatis &c?* Si necessitatis, peccatum non est; si voluntatis, vitari potest, Non negat consequentiam Augustinus, sed inevitabilem, si quæ sit, non esse necessitatem indicans subjicit: Respondemus quod supra, ut sanemur invocamus eum, cui dicitur in psalmo: DE NECESSITATIBUS MEIS EDUC ME.

Tertiò Celestio perurgente: *Utrumnam debeat cap. 3. homo sine peccato esse? proculdubio debet. Si debet, Ratio. 5. potest; si non potest, ergò nec debet.* Augustinus non recurrit ad libertatem essentialem, sed respondet per simile: *Cum videmus claudum qui sanari potest, rectè utique dicimus: debet homo iste esse sine claudicatione, & si debet, potest. nec tamen cum vult, continuo potest, sed cum fuerit adhibitâ curatione sanatus.* Ubi rursus supposuit homini peccatum debere esse vitabile. cap. 4.

Quartò quærit Celestius: *Per quid efficiatur Ratio. 9. homo cum peccatò an per naturæ necessitatem, an per arbitrij libertatem?* Respon-

Respon-

342 LIBER QUARTUS

Respondet quidem Augustinus : *Per arbitrii libertatem factum est ut esset homo cum peccato, sed jam pœnalis vitalitas subsecuta ex libertate fecit necessitatem.*

Sed ostendit, cujus sit indolis, non utique eluctabilem, sed vitabilem. Unde ad Deum fides clamat, inquit, *de necessitatibus meis educ me.* Pelagianus hominem naturalem assererat non peccandi possibilitatem; Augustinus autem naturalem à vitio natam pœnalemque peccandi, sed non omnimodam, non absolutam, non immutabilem quia sanabilem necessitatem. Quia, inquit, *peccavit voluntas, secuta est peccantem peccatum habendi dura necessitas (scilicet vel maxime originale) donec tota sanetur infirmitas, & accipiatur tanta libertas, in qua sicut necesse est, permaneat beatè vivendi voluntas; ita sit etiam bonè vivendi & numquam peccandi voluntaria felixque necessitas.*

cap 6.
Ratioc. 14.

Quintò, Celestius arguit : *Si natura hominis bona est, quod nullus negare nisi Marcion aut Manichæus audebit, quomodo igitur bona est si malo ei carere sit impossibile, hoc est omne peccatum vitare?*

Augustinus à Manichæismo non vindicat se per voluntatis à coactione solam immunitatem, sed & per peccati evitabilitatem, hoc est, à necessitate immutabili voluntariâ etiam liberam facultatem.

Respondemus, inquit, & naturam hominis bonam esse, & eam malo carere posse. Nam idè clamamus : *libera nos à malo*

Et quamquam necessitatem vocet, quæ per naturam vinci possit, ut naturali Pelagianæque non peccandi possibilitati semper obvius veniat; evitabilem tamen semper, sed per Dei adiutorium esse demonstrat. Peccatum namque defini-

nit

DE PROPOSITIONE III. 343

nit his limitibus hōc ipſō Capite : Peccatum eſt, cum vel non eſt Charitas, qua eſſe debet, vel minor eſt quam eſſe debet, ſive hoc voluntate poſſit, ſive non poſſit. Quia ſi poteſt, præſens voluntas hoc facit; ſi autem non poteſt, præterita voluntas id fecit.

Ne tamen immutabilem, quam Jansenius peccato non metuit, neceſſitatem peccato ſufficere in hoc ſtatu, modò voluntas incoacta adeſſet, videretur indicare, atque adverſarium everſæ libertatis ad peccandum requiſitæ criminatorem redderet, ſubjungit : ET TAMEN VITARI POTEST. Non quando voluntas ſuperba laudatur, ſed quando humilis adjuratur.

En quanta ſollicitudo Auguſtinum ſubſtrictum tenuit, ne dum neceſſitatis vinculo naturalem non peccandi poſſibilitatem conſtringebat, omnimodam, abſolutam, & inevitabilem neceſſitatem merito aut demerito nil velle officere videretur. Ut Paradoxo ſimilis vidēri debeat Janſeniana aſſertio, Auguſtinum contra Pelagianos eſſentiali libertate contentum, indifferentiam contradictionis non agnoviſſe. Procul dubio quemadmodum ad demeriti cauſam eam admittendam cenſuit, ita & ad meriti per Chriſti gratiam obtinendirationem ſpectare non ambēgit.

SECTIONO III.

Auguſtinus immutabilem peccandi neceſſitatem deſtruxit, dum objectam à Pelagianis Præceptorum impoſſibilitatem abjecit.

Duo hæc indifſolubili ſibi nexu confœderantur : neceſſe eſt hominem abſolutè, hoc eſt inevitabili neceſſitate peccare: & , impoſſibile eſt hominem peccatum cavere. Si ergò

344 LIBER QUARTUS

Deus non potuerit impossibilia præcipere, non potuit nec potest homo in eò quod agere necessum est absolute, Deum offendere, eique novò reatu esse subjectus. Impossibilia Deum præcipere, si homo naturali non polleret potestate vitandi omnia peccata, calumnia Pelagianorum est. Sed quâ ratione Augustinus eam retundat, dispiciendum est. Si absolutam & ineluctabilem peccandi necessitatem demerito haud officere existimavit; nil eum remorari debuit, quò minus Pelagianis ultrò daret Deum præcepisse etiam impossibilia: eò quod præcepisset vitare ea, quæ necessitate immutabili committerentur, sed tamen voluntariè & liberè, quia non coactè fierent, quod ad libertatem demeritoriam affatim sufficit, Aucthore Janseniò. Nam licet homo viator tam necessariò Deum non amaret, quàm dæmones, equidem demereretur ut idem docet. Ad Augustini placita remeëmus.

*S. Aug. de
grat. & lib.
arb. cap. 26.*

Magnum, inquit, aliquid Pelagiani se scire putant, quando dicunt: non juberet Deus, quod sciret non posse ab homine fieri.

Respondet Augustinus concedendo: *Quis hoc nesciat? Sed idèò iubet aliqua quæ non possumus, ut noverimus quid ab eò petere debeamus: Idem habet lib. 2. de peccatorum meritis. cap. 3.*

*De nat. &
Grat. c. 43.*

Pelagius quoque dixit: Quod Deus tam bonus quam justus talem hominem fecerit, qui peccati malò carere sufficeret, sed si voluisset.

Respondet iterum Augustinus: *Quis enim nesciat sanum & inculpabilem hominem factum & liberò arbitriò atque ad justè vivendum potestate liberà constitutum? Sed nunc de illò agitur, quem semi-vivum Latrones reliquerunt, qui gravibus sauciis confossusque vulneribus, non ità potest ad justitiae culmen ascendere, sicut potuit inde descendere.*

Sed

DE PROPOSITIONE III. 349

Sed ne immutabili eum necessitati subdere videatur, ac Præceptorum impossibilitate prægravare, subdit: *Non igitur Deus impossibilia jubet, sed jubendo admonet facere quod possis, & petere* cap. 23. *quod non possis. Jam nunc videamus unde possit, unde non possit? Iste dicit voluntate non est quod natura potest. Ego dico, voluntate quidem non est homo justus, nec naturâ potest, quod vitio non potest.*

Nequè tantum Augustinus negat Deum impossibilia præcipere, sed & præcipere posse, ut proinde nec peccata forent si vitatu impossibilia forent: *Ed ipso quippè, inquit, quod FIRMISSIMÈ CREDITUR Deum justum & bonum impossibilia non potuisse præcipere.* cap. 69.

Eccur, amabo te, non potuit Deus impossibilia homini præcipere juxta S. Augustinum, si Deus potuit immutabili peccandi necessitate eum compedire sic ut peccaret, licèt peccatum cavere nullò modò possit, ed quod equidem semper essentiali, inamissibili libertate gauderet, & incoactâ voluntate, id est, libenti peccatum diligeret, & eligeret? Siquidem Jansenius non in defectum libertatis ad demeritum novum requisitæ refert quod Dæmones Deum non amando novam pœnam non mereantur, sed in conditionem statûs. Quod an subsistat, examinandum infra.

S E C T I O . I V .

Si necessitas immutabilis voluntaria non officiat demerito, ut vult Iansenius, difficile est intelligere iuxta principia S. Augustini, cur damnati & daemones per omnem æternitatem nostras pœnas reipsâ non mereantur & incurrant, contra æternam Legem de amando Deo peccando non amando.

Meriti conditionem ab acceptatione Dei pendere sat planum est. At an demeriti etiam conditio ad eò sit arbitraria, & non ex naturâ fluat peccati sufficienti libertate patrati quod puniendum videatur. de quo nulla pœnitudo agitur, plus videtur habere difficultatis, pensatis Augustini principiis ab æternâ lege divinæ æquitatis deductis, cujusmodi sunt sequentia. Primum

S Aug. l. 26. cont. Faust. cap. 3. est: *Ad naturalem Justitia ordinem pertinet, ut aut peccata non fiant, aut IMPUNITA ESSE NON VALEANT.*

L. 2. de lib. arb. c. 9. Secundum: *Si peccata fiant, & desit miseria, nihilominus dehonestat ordinem iniquitas.*

Ibid. c. 15. Tertium: *A quo accepit natura posse recta facere cum velit, ab eo accepit, ut sit etiam misera, si non fecerit, & beata si fecerit. Quia enim nemo superat leges Omnipotentis Creatoris, non finitur anima non reddere debitum. . . itaque si non reddit faciendo justitiam, REDDET PATIENDO MISERIAM: quia in utroque verbum illud DEBITI sonat.*

Quar -

DE PROPOSITIONE III. 347

Quartum : Nullò autem temporis intervallò ^{Ibid.} ista dividuntur, ut quasi aliò tempore non faciat quod debet & aliò patiat quod debet, ne vel punctò temporis universalis pulchritudo turpètur, ut sit in eà dedecus culpæ sine decore vindictæ.

Quod si in locò misericordiæ & in diebus salutis ad naturalem justitiæ ordinem pertineat, ut peccata impunita esse non valeant, & non sit dedecus culpæ sine decore vindictæ: Et à Deo, cui proprium est miserèri semper & parcere, nullus debita ^{L. de Cont. cap. 6.} gravius pœna accipit veniam, nisi qualemcumque ^{et si longè minorem quam debet, solverit pœnam, ut} Augustinus loquitur; quid de peccatis damnatorum in inferno, ubi nulla redemptio? quid de diebus iræ & justii Judicii Dei arbitrabimur, quæ licet inevitabili necessitate, tamen sufficienti, ut Jansenius censet, libertate, imò majori committuntur? Statusnè solus mutabit ordinem naturalem Justitiæ, ut impunita esse valeant? Nam obstante hóc statu Jansenius ipse concedit Diabolum pro variis peccatis ad quæ homini incensor est à Deo puniendum. Non veretur inquit (Augustinus) eis ^{Ianf. l. 7.} (dæmonibus) non tantum peccandi voluntatem & ^{de Grat. Cbr.} vera peccata, sed etiam invidentiæ caterorumque ^{Salv. c. 11.} peccatorum quæ in mundò damnati perpetrant ^{pag. 785.} supplicium attribuere: ut non modo peccatorum sed & POENARUM LUENDARUM SINT REI. Verba Augustini sunt: illi Principes contrà quos habere nos collocationem dicit Apostolus, pœnam peccatorum suorum priores patiuntur quam noceant. Et libro de naturâ boni: Cum per potestatem quam diabolo dedit, omnia justè ipse Deus fecerit, non tamen pro his justis factis, sed pro iniquâ nocendi voluntate, quæ ipsius diaboli fuit, ei reddetur in fine supplicium. Quod ne Paradoxum videatur, id confirmat ex ipsis Recentiorum principiis: Nam & ipsi quamvis voluntatem immobilem in malo per-

versâque

348 LIBER QUARTUS

pag. 787.

versâque sui dilectione possideant, indifferenter tamen eligere possunt vel hoc vel istud malum, ad hoc vel istud peccatum homines impellere, hoc vel isto blasphemia convictio divinitatem incessere.

Sed cum ista indifferentia ex mente Jansenij nullô modô sit necessaria ad demerendum, non apparet cur dæmonibus non reddatur etiam supplicium pro eô quod Deum non diligunt, quod per omnem æternitatem non possunt. Nam tam hæc ommissio dilectionis æternâ lege præceptæ dæmonibus libera est, quam alia peccata, eò quod sine coactione & cum delectatione committatur.

L. 4 de stat.
nat. lapsæ.
cap. 25.
pag. 664.

Sed inquit Jansenius alibi, *quod non amplius damnationem graviolem eorum peccata mereantur, statui peccantium, non innocentie talium actionum tribui debet.*

Quomodô aliis peccatis reddetur supplicium, ut ex Augustinô Jansenium probasse vidimus? an impedit status quò minus unum peccatum sat liberè commissum plectatur, & non ut alterum? Et quomodô ad naturalem Justitiæ ordinem pertinet, ut ne vel punctô temporis sit dedecus culpæ sine decore vindictæ? Id tamen exertissimè negat Augustinus.

Nec est quod dicatur Augustinus non resistere illis, qui docent in inferno aliquos leviores pœnas passuros quam eorum peccata mereantur, ut videre est lib. 21, de civ. Dei c. 24. quia agitur ibidem de mitigandis pœnis peccatorum in hæc vitâ commissorum, & intuitu & interventu precum Sanctorum, ut aliqui putabant: *Quod quidem non ideò confirmo, quia non resisto.* Quamquam hunc errorem satis refellat in præcedentibus, dum dicit Ecclesiam non oraturam pro damnandis si eos nosset, quam non orat pro dæmonibus, nempè ab infernô reipsâ liberandis aut eorum suppliciiis alleviandis.

SEC.

S E C T I O V.

Si necessitas immutabilis voluntaria non officiat demerito naturæ lapsæ, non offecisset etiam demerito naturæ integræ; Adamque culpa' iliter cecidisset, etsi Gratiam nec habuisset, nec habere potuisset, quod repugnat S. Augustino.

Est maximi Ecclesiæ Doctoris utrumque statum discriminantis effa um lucidissimum: Si hoc adiutorium vel Angelo vel homini, cum primum facti sunt, defuisset, quoniam non talis natura facta erat, ut sine divino adiutorio posset manere si vellet, utique sine culpâ suâ cecidissent: adiutorium quippè defuisset, sine quo manere non possent. Ut igitur suâ culpâ caderent, necessarium erat adiutorium, sine quò manere non possent. Igitur necessum erat, ut qui caderent, non cadere possent. Et hæc libertas non essentialis, sed contradictionis. Si ergò non cadere non potuissent sive immutabili, licet voluntariâ ob defectum Gratiæ, necessitate cecidissent, utique sine culpâ cecidissent, Doctore Augustino. At hoc consequens non probatur Jansenio: cui sufficit essentialis ad demerendum libertas, cui illa accidentalis non peccandi indifferentia est Philosophica, Gratiæ defensoribus non probata: cui sufficit incoacta voluntas, adeòque inamissibilis ad demerendum libertas. Agit quidem de statu naturæ lapsæ Jansenius dum essentialem & incoactam voluntatis libertatem sufficere docet; at in super indifferentiam contradictionis despuit ut inutilem. Sed cum omne peccatum actuale cujuscumque

De Correp.
de Gra. c. II.

que statûs debeat & sufficiat esse liberum ; non apparet , quâ ratione Adam vel Angeli primi sine culpâ cecidissent in datâ hypothefi , eò quod libertas essentialis , utpote inamiffibilis pro eò ftatu , numquam illis defuiffet , fed fola accidentalis feu contradictionis potestas defeciffet. Verumtamen Auguftinus excufandos cenfet hâc ratione : *Adjutorium quippe defuiffet fine quò manere non poffent* : ergò fine culpa cecidiffent , quia cafum vitare non potuiffent. Quâpropter in definitione peccati hujus ftatûs vel maximè pofuit : *Unde eft liberum abftinere*. Habemus ergò in Auguftinò libertatem plus quam essentialem ad peccati culpam pofulatam. Quomodò igitur immutabilem in ftatu integrò peccandi neceffitatem admiffiffet? Admittere tamen debuiffet , fi libertas fit ad meritum demeritumque indifferentis ea , quæ contradictionis appellatur , quam etiam Auguftinò non probatam Jansenius conftanter docet.

Quin imò hoc ipfum noftrum argumentum , licet aliò modò propofitum , perferentifcens ipfe Jansenius , difertè negat ob defectum libertatis fufficientis , in cafu absentis auxilii neceffarii , Adamum Angelofve culpæ feu demeriti futuros fuiffe exortes ; undè aliàs caufas communifcitur , naturæ fcilicet institutionem. Sed non attendit ad eam institutionem , quam Auguftinus exponit effe libertatem contradictionis his verbis : *Adjutorium quippe defuiffet , fine quò manere non poffent*. Quod longè abfcedit ab immutabili peccandi neceffitate , quam Jansenius fuffinet , modò fit voluntaria & incoacta.

Refponfum habemus lib. 3. de gratia Chrifti cap. 15. pag. 346. *Cujus rei ratio non eft illa , quafi illò deficienti adjutorio non liberâ voluntate unumquemque actum circa fingula objecta mala voluiffet*

DE PROPOSITIONE III. 351

luisset. Tam enim liberè non solum illà libertate ab Augustino agnità atque tradità, sed etiam illà libertate Scholasticorum, hoc est contradictionis seu exercitij hunc & illum actum elicuisset, quam nunc eliciunt demones & beati.

Liquidò ergò tramite Jansenianò fuit, statui naturæ integræ necessitatem, qualis beatis damnatisque propria est, neutiquam obfuturam fuisse quâ talem, licèt primus homo vel Angeli destituti fuissent adiutoriò ad perseverandum necessariò. Ex aliò igitur capite sine culpâ lapsuros autumat Jansenius, nimirum quia eis naturale fuisset, sine adiutoriò manere non posse, & hinc impossibile ut hoc vitio verti possit. Sed ad hoc

Responderi facilè potest primò, quod ad naturam non requiretur nisi voluntas incoacta, & hæc ad culpam sibi sufficeret, nec requiretur ut culpam cavere posset, sicut videmus in dæmonibus. Augustinus enim non ad naturam respicit, sed ad naturam cui nihil impossibile oportebat præcipi, & quam oportebat contradictionis libertate gaudere, seu *cadere non posse*.

Secundò, quod talis lapsus non processisset ex institutione Dei, sed ab arbitriò sufficienti libertate donatò. Fuissent enim conditi justi & recti, & ab eâ rectitudine spontè, liberè, hoc est voluntariè seu non coactè defecerunt: Cum plus ad libertatem creaturæ rationalis, adstipulante Jansenio, non desideretur.

Diceret enim illis Deus excusantibus se: gratia mea gratia est, ad libertatem demerendi necessaria non est. Suffecit vobis liberum arbitrium. Nemo coëgit invitos. Peccatis liberè, quia *libenter*. Quid ad hæc reponerent Jansenianà libertate instructi?

Jansenius libro 4. de statu natura lapsæ cap. 25. ubi dixerat: *Peccati damnabilis ratio, sicut*

¶

352 LIBER QUARTUS

pag. 665.

& laudabilis benefacti ab arbitrii libertate dependet; postea ad casum præsentem descendit, & resolvitur. Si dari fingeretur (talis necessitas) in Angelis & hominibus, non in ea peccaretur damnabiliter, sed potius laudabiliter ageretur: talis enim necessitatis determinatio institutionem naturæ sequeretur.

pag. 666.

Sed iterum Respondetur: Natura foret instituta bona, sed voluntariâ necessitate fieret mala: non enim cogeretur, sed spontè ab eò quod summè bonum est, ad seipsam delaberetur. Nec esset vitium naturæ sufficientem libertatem naturæ, sed voluntatis, cui ut sit voluntas, adeoque libertas, nihil adjiciendum fuit.

L. 3. de lib.
arb. c. 1.

Nec patrocinator Jansenio illud Augustini: *Si non receditur ab eò modò quò naturaliter factus est, ita ut melius esse non possit eadem quæ debet facit qui hæc facit.* Hoc enim contra Manichæos dicit, qui essentialia & non liberum asserabant esse malum, contra quos Augustinus essentialem defendit libertatem, quæ hic supponitur.

S E C T I O V I.

Si necessitas immutabilis non officiat merito, divinæ bonitati convenientius erat Angelos & primos homines immutabili istâ necessitate perseverandi donare.

DOcet quidem S. Augustinus lib. de Correptione & gratiâ c. 10. Deum sic ordinasse Angelorum & hominum vitam, ut in eis prius ostenderet quid posset liberum arbitrium, deinde quid posset gratiæ beneficium, justitiæque iudicium. Sed si Augustinus, ut vult Jansenius, existimet ad libertatis perfectionem haud pertinere, neque ad meritum indifferentiam contradictionis; imò libe-

DE PROPOSITIONE III. 353

liberum arbitrium tantò magis liberum ac meritorium, quantò firmiter fortiusque diligit summum bonum: Nonne Deus ostendisset simul & quid posset liberum arbitrium & quid Gratiae beneficium, si ità Angelos condidisset efficacissimæ robore gratiæ munitos, ut frigescere ac tenebrescere non possent? ac sic Deum videre mereantur? Quid ergò causæ fuisset, ut & ipsi & primi homines deficiendi mutabili potestate subderentur cum tantæ ruinæ periculo totius generis humani? Fuissent namque & per liberum arbitrium & Deo similiores qui peccare non potest, qui seipsum negare, qui se non amare non potest; & per gratiam tutiores felicioresque conditi, poterantque pro majori Charitatis tum necessitantis munere etiam meritis esse dispares. Non apparet itaque cur mutabilitati Angelos hominesque obnoxios Deus condidit, nisi quia primùm viatores esse voluit, atque in hac viâ meriti capaces: quod ut fieret oportebat indifferentiâ quâdam esse mutabiles, longèque aliâ libertate instructos, quam erant comprehensores indepturi: nimirum usque ad non peccandi indeclinabilem voluntatem inclinatum.

In statu saltem naturæ lapsæ, cui potentior gratia per Jesum Christum data est, cur non omnipotentissimam, & cui resisti non possit, impertit? commendaretur namque gratiæ beneficium vehementer, eò quod cum omnibus amoribus & terroribus vinceretur hic mundus, & homo viveret sine omni peccato, & ab omni peccandi periculo liber vitam melioremque felicioremque promereretur. Ut quid ista contradictionis libertas relicta est sub gratia, cum ad meritum sit planè adiaphora teste Jansenio? Nam liberum arbitrium fuisset liberius ab huiusmodi indifferentia liberatum, utpotè Dei, Christi, ac beatorum libertati propinquius.

Z

SEC.

Argumenta Ianseniana pro sufficientia libertatis à coactione ex Augustino deducta per Augustinum ipsum contrita.

A R G U M E N T U M PRIMUM.

Ex lib. 4. de statu nat. lap. c. 24. pag. 662.

EI (Augustinò) abundè satis est, quod . . . sciens & prudens plenà voluntate feratur in malum; sive ab istà diligendi mali necessitate expedire possit, sive non possit.

R E F U T A T I O.

ID falsum esse convincit liber de naturà & gratià, & liber de perfectione justitiæ; ubi Pelagio ac Celestio objicientibus ad peccati rationem pertinere quod vitari debeat ac possit, semper respondet posse, saltem per Christi gratiam; ac proinde istam inevitabilem peccandi voluntatem exclusit. Dum verò Augustinus ad istam indifferentiam non attendit, tum contra illos egit qui essentialem libertatem sive per gratiam ad bonum, sive concupiscentiam ad malum eversam criminabantur. His revincendis abundè sat erat armorum à voluntate sponte agente.

A R G U M E N T U M II.

Ex lib. 6. de grat. Christi c. 6. Pag. 631.

Quemadmodum necessitas & necessarium apud Augustinum, ita & natura & naturale opponitur voluntati, & voluntario sive libero: „Nulla culpa, inquit, ubi natura necessitasque dominatur. Hinc motum lapidis & animi in eò discrepare docet, quod lapidi naturalis est motus, animo verò

L. 3. de lib. arb. c 1.

DE PROPOSITIONE III. 355

verò iste involuntarius. Atque explicans quid hoc sit, *naturale idem valere quod non habere in potestate, hoc est, fieri etsi nolis.* „ In eo, inquit, *dissimilis est motus animi & lapidis quod in potestate non habet lapis cohibere motum, animus verò dum non vult, non ita movetur*

pag. 632.
L. 3. de lib.
arb. sub ini.

Tandem concludit: *Doctrina ipsius Augustini est, necessitatem illam primam, prout etiam naturam sic explicatam complectitur (nec aliud est respectu voluntatis quam quaedam vis aut violentia aut coactio..) capitaliter repugnare libertati eamque funditus perimere; non autem illam necessitatem, quae est simul voluntaria, quae scilicet simpliciter necesse est aliquid fieri, non repugnante, sed IMMUTABILITER VOLENTE voluntate. Mira videbitur Scholasticis ista doctrina, & tamen in Augustini scriptis est indubitata.*

Ibid.

REFUTATIO.

Sic Augustinus agit contra Manichæos; sic Pelagianis Manichæam objectantibus necessitatem sive à gratiâ efficace, sive à Concupiscentiâ progeneratam tamquam voluntatis eversivam respondit; ut debuit, Augustinus, discriminans motum animi à motu lapidis. At dum ulterius libertatem contradictionis ad demeritum requisitam etiam labare dixerunt, Augustinus semper eam consistere asseruit, non quidem proximam quasi naturæ stanti consentaneam, sed saltem remotam sicut nec peccatum immutabili necessitate patratum dici possit, neque viratu impossibile censeretur, hoc semper hostibus donans: *Cavèri potest, non naturali possibilitate, ut hi prætendebant, sed opitulatione divinâ, sive ut loquitur Doctor Ecclesiæ, non quando voluntas superba laudatur, sed dum humilis adjuvatur.* Nihil ergò Præsidiij Janlenio, pro

L. de Perfect.
Iustitia c. 6.

356 LIBER QUARTUS

inmutabili, licet voluntaria foret, ad meritum demeritumque, velut sufficienti necessitate excusandum venit.

ARGUMENTUM III.

Ex cap. 7. ejusdem libri de libertate
Dei Pag. 636.

*Aug. l. 1.
op post.
fol. 151.*

CUm Julianus urgêret liberum esse quod facere posset bonum & malum, id est, peccare, & non peccare, respondit ei Augustinus: *Non est ergo liber Dominus de quo dictum est: negare seipsum non potest. Et de quo etiam ipse dixisti: Deus esse nisi justus non potest?* Et aliô locô ejusdem operis . . . *Liberum non est nisi quod duo potest velle, id est, bonum & malum.* Respondet Augustinus: *Liber ergo Deus non est, qui malum non potest velle. . . sicinè Deum laudas, ut auferas libertatem?* Scilicet, ait Jansenius, subjiciendo necessitati boni: an potiùs intelligere debes, esse quamdam beatam necessitatem, quâ Deus injustus non potest esse. Porrò necessitas illa ad non peccandum in Deo non est aliud quam firmissima, indeficiens, aeterna, & immutabilis voluntas non peccandi, seu potiùs firmissima, indeficiens, aeterna & immutabilis voluntas seu amor justitiæ, equitatis atque fidelitatis.

REFUTATIO. I.

SI libertati, quâ Deus justitiam suam diligit immutabili prorsus amore, per omnia comparanda sit hominis ad merendum conditi libera voluntas; cur non hominem, quem ad imaginem & similitudinem sui efformavit immutabili boni amore donavit, cum posset sic Deum Conditorum emereri imitatione dilectionis, & imitatione impeccabilitatis?

RE-

REFUTATIO. II.

URget ibi Julianus libertatem contrarietatis quâ talem, id est, indifferentiam ad bonum & malum, quam retur essentialem. Hoc similitudine, non æqualitate diruit Augustinus, à Dei libertate deductâ. Disparitatem equidem indicat, cum hominem peccare posse concedit cap. 102. ubi ad præmium Patriæ refert istam impeccantiam.

At observandum, quod Julianus sive ad bonum per gratiam, sive ad malum ante gratiam per concupiscentiam hominem cogi diceret, ac per inclinationem determinationemque ad partem alterutram libertatem, id est, voluntatem everti putaret. Hoc Augustinus ostendit nullô modô consequi, cum Deus se unum diligat amore, & quidem incommutabili atque perenni. Quâpropter beatam vocat necessitatem quia non premit. Ità quoque de Angelis ait: *cap. 103.*
Hâc necessitate, si necessitas etiam ipsa dicenda est, non premuntur SS. Angeli, sed fruuntur. Nobis autem futura, NON PRÆSENS. Apprimè omnia regeffit contrâ cogentem, adeòque prementem commentitiam Pelagianam necessitatem Augustinus.

ARGUMENTUM IV.

Ex Capite 8. De libertate Angelorum & hominum Beatorum. Pag. 640.

Pelagiani acerrimè oppugnabant contendentes nec antè gratiam, nec post peccatum esse liberum arbitrium juxtâ Doctrinam S. Augustini, eo quod antè gratiam mali necessitate, post gratiam boni necessitate, & mali impossibilitate tolleretur.

358 LIBER QUARTUS
REFUTATIO.

HOc putabant, etiam adstipulante Janse-
nio, quia ad malum per concupiscentiam,
ad bonum verò per gratiam voluntatem cogi
credebant. Undè fatalem & Manichæam ne-
cessitatem Augustino invidiosissimè impone-
bant. Nil ergò aliud tum oportebat responsum
ac demonstratum, quam quod bonum non am-
plecteretur homo nec malum nisi volens. Quod
gratia traheret, sed ex nolente volentem faceret:
concupiscentia alliceret, sed non conciperet
peccatum nisi de marito, id est animo Rectore
consentiente. Præterea frequenter urgebant li-
bertatem contrarietatis, quâ talis est, quæ ex
ejus confessione ad meritum demeritumque non
postulatur.

ARGUMENTUM V. Pag. 646.

IN illo acerrimo diuturnoque conflictu, quò
cum Pelagianis de gratia & voluntatis liber-
tate decertatum est, in nullis ejus libris vel
*semel inveniri queat unus textus vel vestigium opi-
nionis istius, quod idcirco voluntas sub gratia, quæ
facit eam facere, maneret libera, quia cessare potest,
sed potius conspirant omnia, idcirco esse liberam,
quia gratia voluntatem potentissimè velle & opera-
ri facit. Et fol. 647. MIRACULI LOCO HABITU-
RUS ESSEM, si in Augustini doctrinâ ostendi posset
voluntatem, quæ potentissimè & immobiliter &
perpetuò justitiam diligit & operatur, non esse in
ista volitione liberam.*

REFUTATIO I.

Vel gratia ista, quæ potentissimè volun-
tatem facit velle & operari, libertatem quâ
meritoriam perfectiorem reddit, vel non red-
dit. Si primum, igitur libertas major erit ho-
minis

DE PROPOSITIONE III. 359

minis lapsi, quam stantis. Nam hic cessare potuit, ille non posset, ut potè immutabiliter determinatus. Si secundum, ut quid Augustinus eam solam considerasset & sic commendasset?

REFUTATIO. II.

Augustinus ad illam cessandi ab actu potestatem intendere non debuit, nisi cum certaminis vis ipsa deposceret. Dum per efficaciam gratiæ, violentiam seu coactionem invehere moliebantur, sit erat ostendere voluntatem obtrudere ac monstrare incoactam, seu libentem volentemque. Dum concupiscentiam velut naturam malam ad peccatum etiam invitam voluntatem pertrahere iidem adversarii contendebant; sufficebat ostendere non esse naturam, sed vitium nature à quo non vitiatur nisi volens consentiensque. Sinè miraculi novitate ostendit liber. de nat. & grat. & lib. de perfectione justitiæ contra Pelagium Celestiumque conscriptus, quod Augustinus ad peccati seu demeriti rationem potestatem aliquam cessandi à peccato actuali admiserit. Si ad libertatem demerendi; ergò etiam ad merendi requisisse censendus est.

Augustini ergò arma ad objecta Pelagianorum tela varia, etiam variò acumine limata scire oportet. Et quemadmodum dum Manichæorum vesaniam elusit, aliis depugnavit argumentis; ità & aliis Pelagianos Manichæam necessitatem objicientes retudit, aliis verò libertatem contradictionis per absentiam gratiæ in peccatoribus eversam contendentes eosdem Pelagianos prostravit.

ARGUMENTUM VI.

Ex libro 8. cap. 5. pag. 828.

Numquam Augustinus respondendo Pelagianis de violatâ per gratiam libertate conquerentibus illum conciliandi modum terigit.. quod voluntas

luntas ita per gratiam velit, ut possit non velle, sed semper illum quod non instar trunci, quem Deus moveat, feramur in bonum.

R E F U T A T I O.

Hoc abundè sufficiebat, essentialem volentibus per gratiam ab Augustino assertam subruere libertatem. Porro dum ex defectu gratiæ Præceptorum impossibilitatem, & peccandi omnimodam necessitatem inducere moliti sunt inflatores liberi arbitrii, non fuit Augustinus arma sua in istâ libertate essentiali, seu voluntate incoactâ; sed convertit ad eam, quâ peccatum quod committitur, cavèri possit, non à voluntate superbiente sed à gratiâ opitulante divinâ. Nec uspiam (pariter retorqueo in Jansenium) dum peccandi necessitas absoluta, vel impossibilitas vitandi peccata, deficiente gratiâ, à Pelagianis objecta fuit, Augustinus confugit ad illam libertatem essentialem solam, aut concessit unquam peccatum in datâ hypothese absentis gratiæ, *vitari non posse, vel ad conditionem peccati requirentibus, ut cavèri possit*, reposuit, id necesse non esse, nisi dum de originali agitur. Quod tamen in proclivi erat respondere, si censuisset, illud *cavèri posse*, ad peccati rationem non pertinere, utpotè libertati demeritoriæ accidentarium.

Non ergò mirum est quod ad alias querelas Pelagianorum dicentium: *Sub Nomine gratiæ factum asserunt*, aliter respondeat lib. 4. ad Bonifac. cap. 6. *Fam non reluctanti, sed volenti Spiritus virtutis accenditur.* Item de corrept. & grat. cap. 2. *Aguntur ut agant, non ut ipsi nihil agant.* Et interroganti Juliano: *Ad quem modum liberatur voluntas, ut bonum semper velle COGATUR, & malum velle non possit? Absit*, inquit, *ut dicatur à nobis. Si enim cogitur, non vult.*

*L. 1. op post.
fol. 151.*

A R.

DE PROPOSITIONE III. 361

ARGUMENTUM VII. Pag. 838.

Hoc unicum ab ipso toto libro (de gratia & libero arbitrio) à capite ad calcem respicitur, probatur, inculcatur, ut videlicet non separetur opus ab humana voluntate, quemadmodum vi gratiæ contingere Pelagiani delirabant, quasi alius, ut ipse loquitur, de homine vellet, & homo invitus ac reluctans cogeretur.

REFUTATIO.

Hoc ipsum est quod ante à me responsum: nempe Pelagianos delirasse in eò quod vi gratiæ dicerent eversam libertatem essentialem, hoc est, voluntatem, quam coactam agi putabant. Ut hunc errorem corrigat Augustinus, non eget præsidio indifferentiæ aut libertate accidentali; sed sufficit ostendere, sic agi à gratiâ voluntatem, ut etiam agat: quod probatum ex præceptis, tum ex eò quod gratia sit adiutorium voluntatis: qui enim adjuvatur, procul dubio aliquid operatur.

ARGUMENTUM VIII.

Ex cap. 9. pag. 845.

Qua Conciliatio gratiæ in Augustini scriptis ita perspicua est totiesque frequentata, ac tantum silentium istius indifferentiæ contradictionis, tamquam libertati necessaria, ut ad salvandam arbitrii libertatem sub gratia numquam vel semel adhibuerit in universis suis adversus Pelagianos lucubrationibus.

REFUTATIO.

Augustinus arma armis regessit, tela telis. Impugnatoribus libertatis essentialis coactionemque impingentibus, eam fortiter asseruit, voluntatem salvam testam, seu incoactam lucidè monstravit, ostendens eam, sicut per concupiscentiam non cogitur ad malum, sic nec invitam per gratiam trahi ad bonum. Ad hoc probandum inutilis erat libertas accidentalis:

Z 5

Imò

362 LIBER QUARTUS

Imò vanum & insanum videretur adsciscere accidens, ubi substantia, & basis seu subjectum, hoc est libertatis essentia seu voluntas arietur. Ubi namquè vis aut coactio dominatur (ut Pelagiani delirabant) indifferentia seu libertas contradictionis longius exulare perspicitur.

Aliter porrò Augustinus respondit dum per necessitatem gratiæ præceptorum *impossibilitatem* & peccandi necessitatem, si quandò illa deesset, immutabilem inferebant Pelagius & Celestius sciscitantes ex Augustino gratiæ assertore: Peccatum vel est quod *vitari potest*, vel quod *non potest*. Si quod non potest; ergò nec debet. Si potest; ergò voluntas naturali pollet peccata vitandi possibilitate; proindè gratia non est necessaria. Au si necessaria est; igitur eà subductâ peccata cavèri non possunt, præcepta sunt impossibilia &c.

Quid tum Augustinus? An necesse non est, ut peccatum vitari possit? Sufficit voluntate fiat, id est, non invitâ non coactâ voluntate? Absit. Sed admittit vitari posse, non possibilitate naturæ sed opitulatione gratiæ: si non semper proximè, saltem remotè. Vide librum de *natura & gratiâ & de perfectione justitiæ*, è quibus antè argumenta deduximus contra Jansenium.

Non sic Augustinus, non sic diluere debuit alias Pelagianorum querimonias, quas refert ipse Jansenius lib. 8. de grat. Christi cap. 9. Quod concupiscentia tolleret peccandi liberum arbitrium, & gratia benè vivendi, sed *vel Deus vel diabolus de ipso homine nihil prorsus agente vel invito ac nolente operari videretur*. Ex hoc capite everfam (sed essentialem) libertatem exprobrat Julianus, *quod lex habitans in membris cogit servire criminibus*. Et, quod homo malum facere cogatur.

AR-

E. 1. op. post.
cap. 216.

L. 2. c. 215.

DE PROPOSITIONE III. 363.

ARGUMENTUM. IX. Ibid. pag. 844.

Cum Julianus ceterique Pelagiani postularent mordicus ab Augustino, ut indifferentiam ad bonum & malum libero arbitrio concederet ante gratiam, quatenus peccare posset & non peccare, atque ista ratione libertas arbitrij salva esse posset, mordicus è contrario sanctus Augustinus concedendum negat. Quod usque adeò ipse verum esse putat, ut oppositum velut errorem improbet, apertissimeque tradat esse in hominibus peccandi necessitatem, & in ista peccandi necessitate nec esse securitatem conscientia, quasi non esset peccati rea, voluntatem jam ita peccare, ut non sit ei liberum abstinere, quod Adamo liberum fuit.

REFUTATIO.

Augustinus errorem putavit indifferentiam naturalem ad bonum & malum, qualem Pelagiani commenti sunt, ad injuriam medicinalis gratia Christi, asserere. Necessitas quam opponit non est absoluta nec inevitabilis, sed ea pro qua oramus: *de necessitatibus meis erue me.* Nam si immutabilis esset, etiam peccata hujusmodi cavèri non possent, & Præcepta impossibilia forent; quod disertè negat Augustinus. Proindè nil patrociniū habet Jansenius pro sua immutabili voluntariâ necessitate, quam censeret demerito non formidandam. Alioquin verum non esset quod Augustinus exertè pronuntiavit: *Liberum arbitrium & ad malum & ad bonum constituendum est nos habere.* Et alibi: *Peccatò Adæ liberum arbitrium de hominum naturâ periisse non dicimus.* Et Epistola ad Valentinum: *Catholica fides neque liberum arbitrium negat sive in vitam malam, sive in vitam bonam.*

L. de Correp.
& Grat. c. 11.
L. 2. ad Bo.
nis. c. 5.
Epist. 2.
ad Valent.

AR-

364 LIBER QUARTUS
ARGUMENTUM X.

Ex Lib. 3. de statu nat. lapsæ c. 11. pag. 477.

L. 1 op. imp.
cap 121.

Invectam peccato primi hominis necessitatem
ferre non poterant Pelagiani; non enim dubita-
bant illud esse ipsissimum fermentum hæresis Mani-
chææ: Super quo gravissimus inter Julianum & Au-
gustinum Conflictus fuit. Julianus enim Philoso-
phia subnixus asseverantissimè confirmabat necessi-
tatem istam capitaliter libertati arbitrii repugnare.
Hinc illa creberrimè repetita definitio: „ Libertas
arbitrii possibilitas est vel admittendi vel vitandi
peccati ex pers cogentis necessitatis quæ suopre jure in
utramque suggerentiæ partem sequatur. Ut ratio pro-
didit, arbitrii libertas est propulsatrix necessitatum;
„ sed hanc arbitrii libertatem ad bonum & malum
Augustinus funditus pro utrâque parte subvertit: docet
enim contrâ Pelagianos non solum cum necessitate
soliis mali, imò ex necessitate boni salvam relinque-
re libertatem, probat.

REFUTATIO.

Pelagiani sicuti naturalem boni malique
possibilitatem jactabant, ita omnem neces-
sitatem non modò cogentem, sed & quam-
cumque sivè evitabilem sivè inevitabilem ode-
rant tam in peccato originali quam actuali,
nec distinguebant inter hominem stantem &
lapsum. Contrâ hanc præsumptionem & arbi-
trii liberi inflationem Augustinus pro Gratiâ
incunctanter asserit, hominem ante gratiam esse
liberum nempè proximè ad malum, ad bonum
verò non ita nisi Liberatoris fuerit Gratiâ libe-
ratus seu adjunctus. Proindè negat illam æquili-
brem ad utramque suggerentiæ partem expeditam
voluntatem antè Gratiâ obtinèri. Sed ne ideò
im-

DE PROPOSITIONE III. 365

immutabilis necessitas inferatur, clamare hominem docet: *de necessitatibus meis educ me*. Non destruit ergo Augustinus nisi Pelagianam ad utramlibet contrariorum partem Libertatem, scilicet naturalem tam proclivem in bonis quam in malis, inimicam Christo & medicinali ejus gratiæ.

ARGUMENTUM XI.

Ex Cap. 9. pag. 470.

Peccatum definierat Augustinus: Est voluntas reinendi vel consequendi quod justitia vetat, & undè liberum est abstinere. *L. 1. op. post. cap. 45.* Definitionem istam tamquam bellissimam & Pelagianorum principio congruentissimam avidissimè arripuit. Julianus, ô! Lucens, inquit, aurum in stercore! quid verius, quid plenius dici à quoquam vel orthodoxo potuisset? Hinc ergo confici invictissimè volebat, nihil habere posse peccati rationem nisi esset in potestate voluntatis ab eo abstinere, quod faceret. hæc & hujusmodi repetit ad fastidium inculcatque Julianus... *pag. 471.* Augustinus è contrario sapissimè constantissimèque docet jam post lapsum ante adventum gratiæ ita peccatum à voluntate committi, ut ab eo abstinere non sit amplius liberum: sic ei respondet, hinc peccatum definitum est quod tantummodo peccatum est, non quod etiam pœna peccati. De hoc quippe agendum fuit, quando origo mali querebatur. Ipse est Adam, quem definitio ista nostra, quæ tibi placuit, intuebatur. Hanc solutionem habet cap. 154. & *cap. 178.* lib. 2. cap. 114.

REFUTATIO.

Augustinus maximè propter peccatum originale, de quo præcipua concertatio hinc est, ita exponendum duxit definitionem suam. Et quamquam alia peccata, quæ sunt præcedentium

dentium supplicia peccatorum, non videatur hâc definitione velle complecti, id non facit ob inevitabilem, quâ perpetrentur, necessitatem, sed quia non eâ, quam primus homo habuit, abstinendi facilitate ac potestate committantur: quia natura jam sana non est, & medicô indiget, & à necessitatibus liberari postulat. Atque ita non habet eam, quam Pelagiani prætendebant naturalem cavendi peccatum libertatem ante Gratiam liberantem.

Nam quod ad actualis peccati rationem Augustinus ipse concedat Pelagianis illud: *cavere potest*, liquet ex sæpè citatis Libris de *natura & Gratia* & de *Perfectione Justitia*. Et sic rursus illa necessitas opposita Pelagianæ libertati non patrocinatur Jansenianæ necessitati, id est immutabili quam peccato minimè nocituram constanter asseverat: nam licet Augustinus libro de *Perfectione Justitia* cap. 4. dicat: *Jam pœnalis vitiositas subsecuta ex libertate fecit necessitatem*; Ut ostenderet, non esse omnimodam & ineluctabilem, subjicit: *Unde ad Deum clamat de necessitatibus meis educ me*. Et quid invictius contrâ immutabilem peccandi necessitatem proferri potest quam quod idem Doctor Pelagio respondet librô de *natura & Gratia*: *Deum justum & bonum impossibilia non posse præcipere*? Nam quod inevitabili necessitate committitur, ab eô procul dubio abstinere foret impossibile.

ARGUMENTUM XII.

Lib. 4. de statu nat. lap. cap. 25. pag. 665.

Non veretur dicere Augustinus quod Angeli boni perpetuâ Justitiæ tenendi voluntate Deum promerentur. Si ergo necessitas ex hypothesi non repugnat actibus laudabilibus, nec libertati voluntatis ex quâ fluunt, non est ratio cur similis necessitas ex hypothesi damnabilibus actibus adversetur.

R E-

REFUTATIO.

Argumentum nimium probat: nempe quod in Patria verè mereantur. Merentur ergò non novò meritò sed continuatò seu non retractatò scilicet eò, quod in viâ habuerunt dum libertatem contradictionis habuerunt. Similiter & mali Angeli in damnabili meritò perseverant, licet novò titulò non mereantur per ea quæ inevitabili necessitate volunt, aut nolunt mala. Quod si hanc necessitatem demeriti rationi non officere dixeris, sed statum; ægrè conficies de facto, & per omnem æternitatem dæmones damnatosque pœnas tuas novis demeritis non accumulaturos. Sed de hoc aliàs.

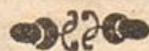
ARGUMENTUM XIII. Ibid.

Peccati damnabilis ratio, sicut & laudabilis benefacti ab arbitrii libertate dependet. Jam autem secundum etiam Recentiorum Theologorum sententiam, certum est actum aliquem bonum posse esse liberum libertate, de quâ ipsi loquuntur, quamvis ex aliqua suppositione jam fiat necessariò, & voluntas quæ eum producit, ab eo producendo abstinere non possit. Sic enim videmus actum divina voluntatis ex hypothese quod ad eum se liberè determinaverit, non ampliùs posse retractari: ex quo fit, ut quidquid ad extra facere reipsa jam ab æterno decreverit, & elegerit, necessarium sit ut fiat. Sufficit enim ad ejus libertatem, ut liberrimè se ad eum Deus ab æterno determinaverit, ratione cujus determinationis semper actus adhuc liber est & semper erit.... quidquid autem agunt dæmones, hoc agunt ex illo primo amore sui, quò ceciderunt, velut cardine quorumcumque motuum quibus agitantur.

RE.

REFUTATIO I.

DEus etiam laudabilis est, propter ea, quæ ante omnem hypothesim necessariò agit: *Laus enim est voluntatis divinæ, quod Deus seipsum negare non potest*, hoc est, ab amore veritatis & æquitatis suæ deficere non potest, ut docet Augustinus; ergò si ob laudem divinorum operum extrà promanantium, colligi possit meritum aut demeritum humanorum aut Angelicorum actuum ex hypotheticâ necessitate factorum; poterit & demeritum ex necessitate immutabili licet non hypoteticâ profectum defendi, quod tamen inficiatur Jansenius capite citatò sub finem: ubi lucidè docet, quod si Angeli fuissent sic ab initio voluntariâ necessitate constricti, non peccassent. Ubi licet effugium aliud caperet à libertate distinctum; non effugit tamen vim argumenti, quod ipsemet ex Augustino Pelagianos revincente depromptum nobis opponit. Frequentissimè namque objicit quod Augustinus Juliano libertatem contradictionis ad meritum & demeritum postulanti reposuerit libertatem Dei, non quâ mundum condidit & alia in tempore gessit necessitate voluntariâ ex hypothesi, scilicet liberæ determinationis æternæ, sed quâ seipsum diligit qui seipsum negare non potest. Non igitur omnia quæ in laudem Dei referuntur, ad meritum creaturæ, quæ nunc in viâ, nunc in termino statum ac libertatem variat, transferuntur.

REFUTATIO II.

AB immutabili Dei voluntate, qui semper idem est, & cujus actiones non multiplicatis effectibus, qui ab unâ æternâ determinatione divinæ bonitatis liberè promanare noscuntur, semperque eandem laudem promerentur, non rectò tramite ad humana vel Angelica merita consecutio profluit. In Deum merita non cadunt, sed infinita præconia, etiam propter aliâ bona immutabilia. Laudamus & Angelos, & beatas animas; nec ideò nova merita recensemus. Detestamur & damnatos spiritus, nec ideò novi reatûs poenas damus. Ità laudabilia possunt esse facta ista hypothetica, non tamen meritoria, nisi continuatò meritò, sicut ratiocinandum venit de his, quorum voluntas non modò laudatur pro tempore quò liberè operatur, sed etiam quò continuatur, seu non retractatur. Quia nempe tum, licet cessante merendi libertate, perseverat & cohæret radici opus ipsum quod inde proficiscitur. Novum autem meritum agnoscere, dum necessitas ipsa immutabilis est, nec Augustini authoritas finit, nec Ecclesiæ definitio. Et quidem si de necessitate sine hypothesi quæstio sit, Jansenius ipse damnatam à Pio V. & Greg. XIII. tum obtinere censet, quæ sic sonat: *Homo peccat etiam damnabiliter in eo, quod necessario facit*: Negat autem de necessitate illâ hypotheticâ.

REFUTATIO III.

CUM Jansenius ità scrupulosè hîc videatur velle restringere ad necessitatem ex hypothesi, id est, eam quæ ex liberrimâ determinatione

370 LIBER QUARTUS

tionem fuit; v. g. quâ Deus se determinavit ad redimendum mundum, Angeli mali ad delendum incommutabile bonum; quid igitur censendum foret de homine baptizato, juxta principia Jansenii justè à Deo deserto, qui peccat Deum non diligendo, credendo, sperando, &c. & postea totâ vitâ pariter relictis omnia præcepta transgreditur, maximè si supponitur immutabili necessitate voluntariâ constrictus ad peccandum? Tunc enim non reperitur necessitas ex liberâ determinatione progenita, sed primigenia. Talisne homo totâ vitâ sibi pœnas mereretur, & in inferno, nisi status obesset, majores in æternum sibi accerferet?

